DE VASCV LIS LIBELLVS,

A DVLESCENTVLOrum cauſa ex Bayſio decerptus, addita uulgari Latinarum uocum interpretatione.

Di Gennaro Giannelli

Biblioteca Nazionale Vittorio Emanuele in Roma

APVD SEB. GRYPHIVM
LVGDVNI,
1536.

CAROLVS STEPHANVS *Lectori S.*

QVESTI *ſunt his diebus apud nos aliquot pueri, bonarum literarum deſyderio, quantum ipſi iudicare potuimus, ualde affecti, ſe non omnia intelligere quæ in libello* Bayſij *de uaſculis continerentur: uehementer'que cupere, ut quemadmodum ille uir doctus, eruditioribus & bene literatis operam dederat: eadem quoque ratione efficeret, ut iuniores tyrunculi, ſaltem aliquid utilitatis & emolumenti ex eius uigilijs perciperent ac ſentirent. Quod cum ille audiſſet, ut eſt certe incredibili humanitate præditus, & publicæ utilitatis amantiſsimus, facile paſsus eſt ſuum libellum in breuem quandam ſummulam contrahi, quẽadmodum in re ueſtiaria non multis antè diebus factum fuerat in gratiam adoleſcentulorum. Neque enim (ut intelligas* Lector*) eo eſt uir ingenio, qui ſibi tantum tribuat, ut doctos ſolum & eruditos amet, puerorum ingenijs non faueat: Cuiuſmodi fortaßis erunt nonnulli qui ſuam eruditionem tanquam arcanum quiddam, & diuinum uideri cupiunt: neque uulgo palam eſſe, ne forte grauitatis & autoritatis ſuæ iacturam faciant: quaſi uerò ſibi tantum & doctis nati eſſent. Illud ſcimus, tantum laudis fœnus non parere ſcriptum aliquod inſigne apud rudes & tyrunculos, quantum apud eruditiores & magis literatos adferre ſoleat. Præterea non modicam iacturam docti*

alicuius nomen facere, ſiquando ſcriptum ſuum temere à quoquam inuertatur, atque immutetur: quinetiam corrumpatur potius, dum ille puerorum ſtudijs bene conſultum putat. Hoc certe neminem latere puto. *& ſunt mea quidem ſententia, pluſquam plagiariorum pœna digni, qui huiuſcemodi furtis delectantur, & ſibi nomen ac laborem alienum attribuũt: niſi id quidem ab autore prius impetrarint, atque eius animum ad puerorum ſtudium inclinarint.* Quemadmodum *ſanè de hoc libello, ut de priore quoque, diligenter à nobis factum eſt.* Non enim *uir grauis, & Senatorijs negocijs præpeditus, qualis eſt noſter* Bayſius*, animum ſuum, altiora ſubinde cogitantem, ad hæc puerilia tam facile demittere potuiſſet.* Tantùm *hoc, incredibilem eius humanitatem erga adoleſcentulos bonarum literarum deſyderio flagrantes, teſtatur: quòd eorum cauſa, non permittat ſolùm, ſed etiam alteri negocium committat, ut libellus ſuus puerorum ingenijs aperiatur, & lucidior fiat: atque in compendium redactus, uulgaria uaſculorum nomina illis indicet.* Quod *factum ſi quidem tibi placebit* Lector*, eſt unde* Bayſium *ſemper laudes, & ames.*

SVMMA REI VASCVLARIAE EX BAYFIO.

De uaſis ſignificatione.

INCIPIEMVS *ab ipſa uaſis ſignificatione, deinde uerò ad uaſorum appellationes ex eorum differentijs ac generibus petitas, certo ordine progrediemur. Sed ne quid lectorem lateat, aut remoretur, admonendus eſt, ea tantum* Bayſij *eſſe, quæ* B *literam ſubſignatam habebunt. Cætera ex uarijs autoribus quæſita, ne quid in hac parte ab adoleſcentulis deſyderari poßit, quod ad uaſculorum genera pertinere exiſtimabunt.*

V*as, ung uaiſſeau, quod antiqui uaſum dixere (quo etiã nomine* Cato *&* Plautus *utuntur) id ſignificat quod uel liquorẽ, uel quidpiã aliud continet in uſum noſtrum: uel etiam quo liquorem aliquẽ haurimus, ſiue haurire ſignificet, puyſer. ut,* Haurire *aquã ex puteo: ſiue quod uulgo dicitur, humer, ou aualler: ut, —ille impiger hauſit Spumantem pateram. Il en aualla une pleine taſſee, ſans ſoy faire prier.* E*a uero ratione primum ab hominibus inuentum & excogitatum uas fuiſſe puto, ne manus uaſculorum officio ſemper fungentes, identidem uarijs liquoribus inficerentur, dum interdum etiam impurißima quæque manibus tractanda ſunt. præterea uſus & utilitatis gratia, alioqui diuturnum ignis calorem manus perferre cogerentur, & in profundißimas lacunas demitti,*

ſiquidem uaſorũ uſum ſemper præbere illis neceſſe eſſet.

Vaſculum, ung uaiſſelet, ung petit uaiſſeau, uaſis diminutiuum, quo nõ ſolùm ad diminutionem ſignificandam utimur: ſed etiam ad ornatum. Græci autem τεύχη καὶ χεύματα *uocant, quæ nos uaſa & uaſcula dicimus.*

Vaſarium dicere poſſumus ex Cicerone, ung buffet, quod Itali appellãt una credenza, nempe uaſariã ſupellectilem & gazam, ac diuitias aureas & argenteas, quas Principes noſtri in uarijs uaſorũ cælaturis collocare ſolent, ut noſtro tẽpore tum demũ opulẽtiſſimus habeatur princeps, cuius mẽſa innumeris uaſorum diuitijs ſcatet. Budæus exactiſſimi ingenij uir, & iudicij admodũ expurgati, tertio lib. de Aſſe, uaſarium apud Ciceronẽ pro lege Manilia accipi contendit, pro ijs quæ antiquitus publice dabantur magiſtratibus, ut ſunt muli, equi, uaſa, & reliqua quæ magiſtratus inſtrumẽtum implerẽt. Quod probat ex alio eiuſdẽ autoris loco, pro lege Agraria. Intelligimus præterea uaſarij nomine pecuniam publice dari ſolitam magiſtratibus euntibus in prouincias, ex qua ſibi neceſſaria compararent, quod Auguſti tempore Senatuſconſulto conſtitutum eſt. Vide Budæum.

Vaſcularius, qui uaſcula argẽtea & aurea facit. Sunt enim inter aurifices, uaſcularij, cælatores, inauratores, & bractearij, des orbateurs: id eſt, qui aurum malleis tuſum, & ad quamuis leuitatem ductile rebus inaurandis inducunt. Budæus.

Vaſculorum autem & poculorum ſculpendorum ars à Græcis Toreutice dicta eſt, à uerbo τορεύω, *quod eſt torno conficio. Tornus autem fabrile inſtrumentum eſt,*

quod

quod uulgus uocat, ung tournouer. Itaque toreutice ſculpturam, uel, ut aliqui loquuntur, ſcalpturam complectetur. Vnde Toreumata huiuſmodi opera dicuntur, aut ſculpta, aut cælata ex quacunque materia quæ in delitijs habeatur: quo uerbo Cicero, Saluſtius, & reliqui utuntur. Martialis,

Solus Phydiaci Toreuma cæli:
Solus Mentoreos habes labores.

Quod autem Toreumata torno fierent, & ex quacunq; materia, id oſtendere uidetur locus Virgilij tertia ecloga, —pocula ponam

Fagina, cælatum diuini opus Alcimedontis,
Lenta quibus torno facili ſuperaddita uitis.

Cælum enim, ung burin, ferrum eſt ſculptorium, & inſtrumentũ cælatoris. À quo cælata uaſa dicuntur, in quibus arte ſculptoria deſcripta erant inſignia quædam opera, uaiſſeaulx ouurez, entaillez, labourez dorfeurerie. Plinius libro 34. cap. 7. Duo pocula Calamidis manu cælata æmulatus eſt, ut uix ulla differentia eſſet artis. De Zenodoro loquitur, ſcientia fingendi cælandiq; nulli ueterum poſtpoſito. Budæus tertio de Aſſe, Magnificam æſtimatricem cælaturæ priſcam ætatem fuiſſe oportet, quæ uaſa cælata in ſingulas libras ſenis ſeſtertijs emeret, id eſt, centenis & quinquagenis aureis noſtris. Mirum autem eſt in auro cælando inclaruiſſe neminem: argento, multos: qua in arte maxime laudatus eſt Mentor, de quo ſuprà diximus: unde labores Mentoreos uocat Martialis. At uero argentum apud antiquos, hominum ſermone celebratius fuit.

De uarijs uaſorum appellationibus.

VAſorum appellationes uariæ, aliæ quidem à materia ſumuntur, ex qua conflata & confecta ſunt: ut aurea, argentea, ærea, lignea, fictilia, uitrea, cryſtallina, murrhina: aliæ uerò ab uſu & utilitate quam præſtant, ut à potu potoria: aliæ autem ab ijs rebus, quas continere ſolent, nomina accipiunt, ut ab eſcis eſcaria, à uino uinaria: item & aquaria & uinaria, & ab unguentis unguentaria: ſic etiam à promulſide, promulſidiaria: aliæ inſuper à forma, quam referre uidentur, ut à modij ſimilitudine, modiolus: & à cymbæ forma, uaſa cymbia. aliæ præterea à quibuſdam locis, in quibus præſtantiora uaſa fiunt, uel è quibus materia adfertur excellentior ad ea conficienda, ut à Delo & ære Deliaco, uaſa Deliaca: à Corintho & ære Corinthio, uaſa Corinthia: eadem quoque ratione Samia & Aretina. Quas omnes differentias, unà cum ipſis uaſorum nominibus ſuo ordine deſcribemus. Ac primùm ipſarum differentiarum genera exequi neceſſe eſt prius, quàm ad ſpecierum diuiſionem ac declarationem deſcendamus.

VASA AVREA.

RAram auri mentionem apud antiquos reperiri, & rariorem etiam quàm pro noſtri temporis opulentia, quemadmodum in auro cælando inclaruiſſe paucos, aut neminem contendit noſter Budæus libro 3. de Aſſe. Itaque uaſis aureis raró uſos fuiſſe ipſos ueteres compertum

pertum eſt:magis enim argento delectabantur. Sed poſt= eaquam,inquit Plinius lib.33.cap.11. Aſia primùm deui cta,luxuria in Italiam immiſſa eſt,aurum magno in pre= tio haberi cœpit. Siquidē L. Scipio in triumpho tranſtu= lit uaſorum aureorum pondò c.milia.

Vaſorum autem aureorum uſus apud antiquos præci puus erat in conuiuijs ſumptus,& honoris ac luxus gra tia. inde Cicero conuiuialia uaſa appellat: Multaq́; (in= quit) conuiuialia ex auro & argento uaſa.

Poculum aureum,une couppe dor. Plinius ſcribit Phi= lippum regem poculo aureo puluino ſubdito dormire ſolitum. Cic.in Verrem, Tum illa ex patellis & thuribu lis, quæ uellerat, ita ſcitè in aureis poculis illigabat: ita aptè in ſcyphis aureis includebat,ut ea ad illam rem nata eſſe diceres. Que tu euſſes dict,quilz euſſent eſte faictz tous propres a cela.

Patera aurea,une taſſe dor. Virgilius,
-ille impiger hauſit
Spumantem pateram,& pleno ſe proluit auro.
Hoc eſt,hauſit plenam pateram auream uini. Il beut tant que une grande taſſe pouoit tenir.

Aureus guttus apud Liuium, Argenteo pollubro, & aureo gutto.

Aureis præterea uaſis uentris onus excipiebant ditiores antiqui,quod de Heliogabalo refert Lampridius. Mar. in Baſſam,
Ventris onus miſero,nec te pudet, excipis auro
-Baſſa, bibis uitro. B. *Cætera in uaſorum ſpeciebus dicemus.*

VASA CAELATA.

Vaſa cælata, uaiſſeaulx entaillez, in quibus uaſcula-riorũ & cælatorum artificio inſculpebantur uaria ſigna & ſimulachra deorũ. Plin.lib.33. cap.12. Vlyxes & Diomedes *erãt in emblemate phialæ.* Emblema *autẽ, ut illud obiter tangamus, ætas noſtra nõ nouit: fitq; cum interraſo, ut inqt* Plinius, *ligno uel marmore, aliud quid-dam uel aurũ uel argentum uermiculato opere elegãter conſeritur, & aptatur ad uariarum rerum effigies.* Ita *quoque ornabantur uaſa emblematis, dictis* ἀπὸ τοῦ ἐμβάλλεσθαι, *quòd uaſis adijcerentur, & reuellerentur, cum libitũ erat.* Hinc *eſt quòd* Cicero Verrem *criminatur, qui uaſorum* Haluntini *emblemata reuulſerat, atq; adeò pretioſiſſimam eorũ partem & toreumata abſterſerat impudentiſſimo latrocinij genere. Sicq; inquit* Cicero, Haluntini *excuſſis delicijs cum argento puro domum reuertuntur.* Itaque *emblema, inſertum & inſitum quid in æreo aut argenteo uaſe ſignificat, quod pro ornatu temporario & exemptili ponitur: uulgus paramentum uocat.* Videto *diligenter* Budæum & Bayſium.

Hydriæ *præterea argenteæ luxus gratia fieri ſolebant.* Cic. 4. Verrinarum, Dicebãt *ſcyphorũ paria complura, hydrias argenteas, &c.*

Illigabantur & aureis cruſtis uaſa argẽtea & cymbia, & alia, quæ incruſtata uel cruſtata dicere poſſumus, eſmaillez: atq; ab eiuſmodi cruſtis, cruſtularij dicti, quorum artificio uaſa cruſtulis illigabantur: unde & incruſtare dicimus. Horat.

Syncε

Syncerum cupimus uas incruſtare. Cæterũ uaſa aureis cruſtis illigata, Martialis in VI. uocat chryſendeta. dicuntur & lãces chryſendetæ ab eodẽ in apophoretis. Bay.

Sigillata quoq; uaſa dicebantur, ſigillis quibuſdam ornata. autour deſquelz eſtoiẽt de petites imaiges enleuees en boſſe. unde ſcyphi ſigillati apud Ciceronẽ in Verrem. Signa autem ſiue ſigilla Græci ἀγάλματα καὶ ἀγαλμάτια *dicunt, ſuntq́; ueluti ſimulachra uel deorũ uel etiã heroum aut animaliũ, quibus circunquaq; uaſa exornari ſolebãt, Græci* ἐμβλήματα *uocant.* B. *Vnde Virgilius, Cymbiaq́; argẽto perfecta atq; aſpera ſignis. Cymbia ſignis aſpera dixit, hoc eſt ſigillata. Cæterũ ſigna illa ab excellentia nomen accipiebant, ut ſigna Corinthia, hoc eſt quæ in Corintho fiebant. Plin. lib. 34. cap. 8. Signis quæ uocant Corinthia, pleriq; intantum capiuntur, ut ſecum circũferãt. Paulo pòſt autẽ ait, Minoribus ſimulachris ſignisq́; innumera propè artificum multitudo nobilitata eſt.*

Vaſa autem pura dixit iurecõſultus, atq; adeò ipſe Cicero, pro ijs uaſis quæ cælata non ſunt, neq; ullis ornamentis decora, quæ uulgus uocat a plain ouurage. B.

Vaſa ἀνάγλυφα, *groſſement entaillez, uocat ea Plinius lib. 33. cap. 11. quæ rudia ſunt, & in aſperitatem exciſa ac cælata: hoc eſt, nõ læuia, & cælaturis inæqualibus eminentibusq́; inciſa: ab* ἀνὰ καὶ γλύφω. *Deinde uero ait Plinius, circa linearum picturas uaſa anaglypha curioſius fieri ſolere. Quod intelligẽdum uidetur de ijs uaſis, quæ per commiſſuras, lineas aureas uel argenteas habent, ut idem autor interpretatur. Rudia illa uaſa uulgus uocat, faictz a la groſſe mode.*

Quod ſupereſt de cælaturis, ex priori capite repetito: tantùm enim hîc ordinem obſeruamus.

VASA ARGENTEA.

VAſa argentea, uaiſſelle dargent, in uſu frequentiori erant apud antiquos quàm aurea. Vilius enim argentum eſt auro, ut inquit Horatius. Fiebant autem multis modis. Quinetiam uaſa argento circuncluſa ab labris, dixit Iulius Cæſar. 6. belli Gallici: Hæc, inquit, ſtudioſe acquiſita, ab labris argento circuncludunt, atq; in ampliſsimis epulis pro poculis utuntur.

Scyphus argenteus, une couppe dargent. Plinius refert Lucium Craſſum duos ſcyphos argenteos habuiſſe, Mentoris artificis manu cælatos: cõfeſſusq; eſt nunquam ſe ijs uti propter uerecũdiam auſum. erant enim centum ſeſtertiorum pondò: quemadmodum eundem ſex milibus ſeſtertiûm in ſingulas libras uaſa empta habuiſſe refert idem Plinius. Sed de ſcyphis uberius in uaſis uinarijs & potorijs ac poculis dicemus. Cæterum primus Heliogabalus, ſi Lampridio credimus, cacabos argẽteos, & menſas ac capſas argenteas priuato uſui habuit.

Lanx argentea, plat dargent. Lances centenis libris argenti quingentas numero Romæ fuiſſe conſtat ex Plinio: multosq; ob eas conſcriptos dolo concupiſcentium. De lancibus autem dicemus ſuo loco, cum de eſcarijs uaſis agemus.

Solium argenteum, une cuue a ſoy lauer. Mulieres, inquit Plinius, in balneis ſolijs argenteis utebantur ad luxum: quemadmodum etiam ſcaphijs argenteis. quæ uaſa erant

ſa erant ad lotium excipiendum dedicata, quibus etiam argenteis utuntur hodie uiri Galliarum primarij.

Repoſitorijs argentum addi ſua memoria cœptum referre Feneſtellam ait Plinius lib.33.cap.11.Itaq; huiuſcemodi repoſitoria argentata, non argentea uocabimus: nempe emblematis argenteis ornata & illigata, de quibus infrà dicemus. Quinetiam idem Plinius refert Caluium oratorem ſuo tempore queri, quòd uaſa etiam coquinaria ex argento fierent: ita enim loquitur. Cæterum pateram argenteam, & pocula argentea, & crateras argenteos, pro cælaturæ atq; operis forma dicere poſſumus: quæ omnia uaſorum genera ſuo ordine à nobis explicabuntur.

VASA AEREA.

VAſa ærea, ſiue ænea Plinio, & Virgilio ahena, uaiſſelle darain ou de cuyure, ab æris nobilitate & excellentia nomen acceperunt. Adde quòd ahena abſolute pro cacabis æreis accipiũtur, in quibus aqua igni admouetur ut calefiat. ung chauldrõ. Virg. Aut folijs undam tepidi deſpumat aheni. Horat. Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum. Aeris autem tres à Plinio ſpecies potiſſimum enumerantur: Corinthium, à quo uaſa Corinthia apud Ciceronem quarta actione in Verrem. Deliacum, à quo uaſa Deliaca apud Ciceronẽ pro Sextio, & Aegineticum. Sed omnium præſtantiſſimum eſſe puto Corinthium. Nam æris notam pretioſiorem ipſa opulentiſſimæ urbis fecit iniuria: quia incendio peruſtis plurimis ſtatuis atq̃; ſimulachris, æris, auri, argentiq; ue

næ in commune fluxere. Fuit etiamnum antiquiſſima gloria æris Deliaci. Vnde Deliaca ſupellex à Cicerone dicta, meſnage darain, in qua erant triclinia & lecti, cum pedibus & fulcris ex ære Deliaco factis. Vaſa autem Corinthia Strabo in octauo χαλκώματα κορινθιουργῆ *appellare uidetur.* B. *Plin.lib.34.cap.2. Sunt ergo uaſa tantum Corinthia, quæ iſti elegantiores nunc æs ſculpendo transferũt, modo in lucernas, modo in trullas, nullo munditiarum reſpectu. Quinetiam Cicero in Paradoxis matellionem Corinthium dixit, ære Corinthio factum. Itaq; ex Plinio lucernæ, lychni, & lampades ex ære fiebant: ſed nõ uſqueadeo puro, niſi propter luxum: nam qui lucernis Corinthijs utebantur, præter communem utendi rationẽ faciebant: Aegineticum enim æs, ut idem inquit, lychnuchis, candelabris, & huiuſmodi uaſis ignobilioribus conflandis dedicabatur: de quibus ſuo ordine dicemus. Fuit & æs Cyprium laudatiſſimũ apud antiquos, unde fortaſſis nos cuprum uocamus pro ære Cyprio. Pli. Teritur Cyprio ære in Cyprijs mortarijs, mortiers de cuyure. Quinetiam Cyprium abſolute pro cupro, quod uocamus, poſuit Plinius lib.36.cap.26.*

Vas cupreum, pot de cuyure. Plin.lib.23.cap.3. Coquitur in cupreo uaſe ad craſſitudinem mellis.

Labris quoq; ahenis utebãtur antiqui in balneis, une tinne de cuyure, quibus nunc quoq; Germanicæ mulieres etiam utuntur ad abluendos quibuslibet octonis diebus infantulos ſuos, & nos quoq; æſtiuo tempore labris ahenis frigida oppletis uinaria uaſa reponimus dum cœnatur. Virgil.

Sicut

Sicut aquæ tremulum,labris ubi lumen ahenis
Sole repercuſſum,aut radiantis imagine lunæ.

Vaſa conflatilia, uaiſſeaulx de fonte . Conflabantur enim uaſa ærea delicatiora & ſonora apud antiquos, quæ in theatris reponi ſolebant pro ratione magnitudinis theatri : eaq́; ita fabricata erant,ut cum tangerentur, ab ipſa uoce ſonitum facerent inter ſe diapaſon,diapente,ex ordine ad diateſaron.Vitruuius libro quinto,capite quinto.Itaque uox à ſcena uti à centro profuſa, ſe circumagens, tactumq́; feriens,per ſingulorum uaſorum caua excitabat auctam claritatem,& concentu conuenientem ſibi conſonantiā.Nihil enim eſt in omnibus metallis, quod ſono & harmoniæ ac uoci aptius ſit, quàm ipſius æris materia. Hinc eſt quòd tubæ bellicæ æreæ potiſſimum factæ ſunt, ut etiam Virgilius æs pro tubis ponat: –quo non præſtantior alter Aere ciere uiros. hoc eſt,tuba.Dicerem hoc loco quēadmodum æs pro pecunia apud antiquos ſumi ſolebat : quoniam primum ærea pecunia fieret.Sed uereor ne illud eſſet aproſdionyſum: quapropter ſatius eſt ad reliquas uaſorum differentias tranſire.

VASA STANNEA.

VAſa ſtannea, uaiſſelle deſtain, antiquis in uſu non fuiſſe reperio.Quinctiam non ita pridem apud Italos commigrauit hic uaſorum uſus, ut culinaria uaſa, ſtannea fierent:neq; uero adhuc hodie omnibus communis eſt:fictilibus enim & uitreis potius utuntur quidam. Gallis uerò iampridem hic uſus inoleuit : quo & rei

dome

domeſticæ & ſumptibus parcitur.

De ſtanno autem tantum hoc refert Plinius: Stannum illitum æneis uaſis, ſaporem gratiorem facere (quapropter uulgus quoq; noſtrũ ollas iuſcularias, potz a ſouppe, ſtanno illinit) item & compeſcere æruginis uirus. Vnde hydrias & uaſa aquaria, ſi quidem ænea ſint, ſtanno intus illinimus: mirumq́; eſt, ſtannum æri illitum, pondus non augere. Fiebant quoq; apud antiquos ſpecula ex ſtanno laudatiſsima, quæ Brunduſij temperabãtur, donec argenteis uti cœpere & ancillæ. Plin. lib. 34.

Stannum præterea Homerus uocat Caſsiteron Iliados. 6. Vnde Caſsiterina uaſa eleganter dicere poterimus pro ſtanneis.

VASA PLVMBEA.

PLumbi uſus ad uaſa infrequẽs fuit apud antiquos, ut etiam apud nos quoq;, propter metalli pondus & uilitatem. Cæterum uaſis plumbeis tantum utimur ad odores conſeruandos, & unguenta atq; alia quæuis liquida pretioſiſsima. Itaque capræ illius ſylueſtris excrementum uſqueadeo odoratum, quod moſchum uocant pharmacopolæ, in pixidibus plumbeis reponere ſolent, & diu admodum incorruptum ſeruare. Præterea Regum corpora capſis & ſarcophagis plumbeis uncta & aromatibus illita, Galli humi recondere ſolent: ſua enim denſitate prohibet plumbum, ne odor internus effluat & diſsipetur, ne'ue externus aër illabatur: quæ ratio eſt cur corpora imputria diu ſeruantur. Sed nunc locus non eſt ut de plumbo plura dicamus: huius autem

rei

rei qui plura deſyderabit, requirat apud Plinium libro 34. ubi de argento plumbato & replumbato loquitur: nempe dum plumbum ab eo auellitur, & argentum purum relinquitur. præterea etiam de plumbatione uel potius plumbatura hoc eſt, quando plumbo maſſa maſſæ iungitur, ita ut iunctura plumbea cohæreat, quemadmodum fit & ferruminatio.

VASA LIGNEA.

Vaſa lignea, uaiſſeaulx de bois, multis modis, uarijs'que lignorum materijs apud ueteres fiebant, quemadmodum nunc quoque fiunt. fuit enim fagi honos præcipuus in uaſis, du fau, ou du heſtre, propter eius lentorem plicabilem: fiebantq́; ex fago pocula elegantiſsima tornata, & arte toreutica cælata. Virgilius,

–pocula ponam

Fagina, cælatum diuini opus Alcimedontis.

Cuiuſmodi fortaſsis ſunt ea pocula quæ ex æde D. Claudio ſacra adferuntur. Cæterum memini, me legiſſe M. Curium iuraſſe ſe ex præda nihil attuliſſe præter guttum faginum quo ſacrificaret. faginum præterea Cantharum deſcribit Stroza pater: –hinc faginus illi Cantharus effundit glocitanti pocula collo. Virgilius inſuper buxum tornatile appellat, quòd eo fiebant unguentariæ pixides, & alia huiuſcemodi toreumata, quæ buxea uaſa appellare poſſumus. Buxo etiam fiebant laudatiſsimæ tibiæ. Seneca, –tibi multifora tibia buxo Solenne canit. Betula item, bouleau, arbor eſt eximij candoris, qua fiunt circuli uaſis uinarijs idonei. Vtilis etiam eſt conficiendis ci-

ſtis & ſportellis flexibili crate,eius ligno noſtra ætas uarij generis & uſus quoque uaſa conficere ſolet: quæ(ſi quidem nobis liceat noua effingere uocabula)uaſa betulina appellabimus, uaiſſeaulx de bois blanc.

Vaſa quoque hederacea antiquis in honore maximo fuerunt, ea potiſſimum ratione, qua Plinius ait in uaſe hederaceo uinum transfundi, aquam remanere, ſi forte commixta ſit. Cuiuſmodi fuit uas illud quod Homerus Ciſſimbium appellat (Græci enim κισσὸν hederam uocant)datumq; fuiſſe Ciclopi ab Vlyſſe ſcribit. Huius poculi Euripides & Callimachus apud Macrobium meminerunt. Fiebant etiamnum ex Terebyntho calices excellentiſſimi, qui à nomine autoris θηρίκλειοι appellabantur: quemadmodum Antigonides & Seleucides, quibus Antigonus Seleucusq; nomina indiderunt. Plinius, Celebratur & Thericles nomine, calices ex Terebyntho ſolitus facere torno. B.

VASA VITREA.

Vitreorum uaſorum uſus, quæ Græci ὑάλινα uocant, haud ita pridem inuentus eſt. Vitrum autem quando primum inuentum & quomodo conflatum, Plinius recenſet lib.34.cap.24. Neque uero alienum fuerit uaſa potoria, quæ ex uitro fiunt, unà cum uulgo uitra appellare: quemadmodum Martialis uaſa Cryſtallina, cryſtalla appellat. Itaque ſi quidem uitrea uaſorum materies ex ſilice conflata fuerit, uitra ſilicea ſiue ſilicina appellabimus. Si uero lapidibus uſtis, ut ferè fit, uitra erunt lapidea, atque in hoc communem loquendi uſum

non

non aſpernabimur.

Vaſa uitrea excellentiſsima laudantur hodie ex Murano oppido Venetijs proximo, in ipſo Adriatico mari. Calices uitrei, uaſa erant potoria, quemadmodum etiam nobis, quorum formam imitantur ſacroſancti illi calices, quibus noſtri ſeniores in ſacrificijs diuinis utuntur. Vulgus uocat ung calice. Quod autem calicibus biberent antiqui, id oſtendit locus Horatij:

Fœcundi calices, quem non fecere diſertum?

Cæterum calices uitrei à Græcis uerbum è uerbo κύλικες ὑάλινοι *dicuntur, autore Iulio Polluce. Erat & Nimbus uitreus: cuius mentio multa apud Martialem.* B.

VASA CRISTALLINA.

CRyſtallum fieri aiunt gelu uehementiore concreto, argumento eſſe non aliubi reperiri, quàm ubi hybernæ niues maxime rigent, glaciemq́; eſſe, unde nomen Græci dederunt. Ex cryſtallo autem uas amphorale uiſum eſt, autore Xenocrate.

Aſyntheta Plinius autor eſt uocari uaſa cryſtallina pura, ſine ulla macula & uitio: uitia enim artifices cælatura occultant. Iuuenalis, Grandia ponuntur cryſtallina. De poculis intelligit, quæ ex cryſtallo fieri ſolebant. Martialis in 3.

Opimianum morionibus nectar
Cryſtalliniſq́;, murrhiniſq́; propinat.

Idem in decimo, cryſtalla, pro cryſtallinis uaſis dixit. Plura qui uolet, requirat ex Plinio.

VASA MVRRHINA.

MVrrhina pocula antiquis laudatiſsima fuerunt, quemadmodum cryſtallina:refertq; ea Plinius ex oriente mitti : inueniuntur enim ibi in pluribus locis,nec inſignioribus Parthici regni,præcipue tamen in Carmania:amplitudine nuſquam paruos excedunt abacos,craſſitudine rara,quanta uaſi potorio eſſe debet. Humorem putant ſub terra calore denſari. Quod autem in murrhinis magis laudatur,eſt ipſa colorum uarietas,ſubinde circumagentibus ſe maculis purpureis, & rubeſcentibus,lacteis, quas maculas uidere eſt in illo piſce qui murrhena dicitur:unde murrhina uaſa dicta crediderim. B.

Murrhina uaſa ætas noſtra nō nouit:tantum hoc memini,me uidiſſe Venetijs quædam uaſcula quæ ex oriente adferri ſolere audiebamus : aiebantq; neſcio quot annos in penitioribus terræ locis aſſeruari ſolere , priuſquam exerantur donec pelluceant: atque ob id uenenum nunquam admittere , uulgus porcellanam uocat . ob id fortaßis, quòd ex eo puluere, quem Plinius puteolanum uocat,quique in aqua indureſcit ac lapideſcit, efficta erant,ut dicantur quaſi puteolana ab Italis. Sed nihil huius rei compertum eſt nobis præter diuinationem. Murrhinum autem quid ſit, neſcio an recte conijcere poterimus eum eſſe lapidem pretioſum , quem uulgus uaſculariorum uocat aquam marinam . accedit enim ad deſcriptionem Plinij,quam de murrhino conſcripſit. Cæterum illud tantum addam , uaſa murrhina apud antiquos ſummo in pretio fuiſſe . hinc ait Tranquillus Auguſtum

ex Alex

ex Alexandria capta nihil ſibi præter unum murrhinum calicem ex inſtrumento regio retinuiſſe. De his autem uideto Plinium.

VASA LAPIDEA.

Fiebant & apud antiquos uaſa lapidea in multos uſus, & ex delicatiſsimis potiſsimum lapidibus, ac marmoribus pretioſis: qualia erant quæ ex onyche marmore Arabiæ pretioſiſsimo fiebant, ut uaſa potoria apud Germanos primum onychina facta refert Plinius, deinde pedes lectorum & ſellas ex eodem marmore cœptas fieri dicit. Cornelius Nepos tradit magno fuiſſe miraculo, cum P. Lentulus Spinter amphoras ex onychino marmore, & urceos onychinos magnitudine cadorum oſtendiſſet. Eſt & præter hunc alter quoque pretioſus onyx, quem cornalinam uocat uulgus. Vide Plinium. Dictus onyx, quòd formã unguis humani habere uideatur.

Quinetiam labra ex Porphyritide ab antiquis fieri ſolere oſtendunt antiqua illa monumenta, quæ adhuc hodie Romæ uiſuntur, præſertim circa ædem D. Ioannis in Laterano. ſunt'que eius propemodum formæ ac coloris, cuius eſt uas illud marmoreum quod hodie in Dionyſiana uiſitur, cupam Diocleſiani uulgus appellat. Ego uero labrum antiquum fuiſſe exiſtimauerim. Erat autem labrum, uas balnearium, quemadmodum & ſolium. Cic. Terentiæ, Labrum ſi in balneo non eſt, fac ut ſit. une tinne. Inde labellum, une tinnette. Plin. Cineremq; in labellis, aqua addita confricant manu, & conſidere patiũtur. Labra quoque uinaria, lupinaria & olearia Catoni, in

quibus lupini conduntur, & in quæ uina è lacu, oleum è cortina transferuntur. Fiunt quoque apud nos mortaria lapidea in quibus uaria aromata contundimus.

Hunc præterea, inquit Plinius, alabaſtritem lapidem uocant, qui excauatur ad uaſa unguentaria, quoniam optimè ea incorrupta ſeruare dicitur, de lalbaſtre. Itaque uaſa alabaſtrina dicemus ea quæ ex alabaſtrite lapide fiunt, uaiſſeaulx dalbaſtre: qualia uidimus torno eleganter fieri Florentiæ, ad antiquum morem excauata & efformata. ἀλάβαστρον autem Pollux uas unguentarium appellat, quòd à nobis alabaſtrum ſiue alabaſter dici poterit: cuius uaſis fit mentio in Euangelio, de Magdalene quæ effudit alabaſtrum unguenti nardi piſtici pretioſi. Alabaſtrum quoque pro alabaſtrite lapide ſumere uidetur Plinius lib. 37. cap. 8. Recentiſſimi autores & circa Thebaidis oppidum alabaſtrum naſci dicunt.

VASA FICTILIA.

Vaſa fictilia, omnium uiliſſima habebantur, fiebantq́; ex argilla potiſſimum, aut alio quouis luto præpingui, potz de terre: quorum uaſorum efformatores & effictores à fingendo figuli appellati ſunt, potiers de terre. Hinc Auſonius de Agathocle – rex ego qui ſum Sicaniæ, figulo ſum genitore ſatus.

De quo etiam illud à Iuuenale refertur, eundem regem fictilibus in menſa uaſis uſum fuiſſe:

Fama eſt fictilibus cœnaſſe Agathoclea regem.

Fictilia autem erant potiſſimum uaſa aquaria, ut urcei:

hydriæ: præterea etiam culinaria quædam, ut ollæ, lances, catini, & alia huiuſcemodi: de quibus tempus eſt ut ſeorſim dicamus, ſi prius illud explicauerimus, uaſorum fictilium præſtantiora haberi ſolere Samia & Aretina: hoc eſt, quæ in Samo inſula & Arctio urbe Campaniæ fiebant. Plaut. in Capt. Ad rem diuinam quibus eſt opus, uaſis Samijs utitur. quemadmodum uulgus Italorum Maiorica uaſa appellat, quæ in altera ex inſulis Balearibus fiunt, quam uulgus Maioricam appellare ſolet. Itidem & nos eadem ratione uaſa Bellouaca dicemus, potz de beauuais.

DE ALIIS VASORVM DIFferentijs, quæ ex eorum uſu ſumi ſolent; itemq́ de uarijs eorundem nominibus.

Explicatis uaſorum differentijs generalioribus, æquum eſt ut ad ipſas ſpecies deſcendamus quæ & eorum nomina, & utilitates ipſas complectuntur. Itaque primum de eſcarijs uaſis dicendum: deinde uerò de potorijs, uinarijs, aquarijs, niuarijs, & huiuſcemodi omnibus agemus ſuo ordine.

VASA ESCARIA.

Vaſa eſcaria, in quibus eſcæ, hoc eſt edulia & menſæ reponebantur aut deferebantur ipſis conuiuis: quorum nomina ſeorſim à nobis recenſenda ſunt.

Vaſa promulſidiaria dicebantur ea, quibus promulſidem apponebant. Eſt autem promulſis, quod uice mulſi

(uulgus uocat, du claré) dabatur conuiuis ad prouocandam auiditatem cibi. entree de table. Huiuſmodi fortaßis erant artolagani, gauſteaulx fueilletez, olcæ, des oliues, & lucanica, des ſaulciſſes. Cicero Papirio Pæto, Neq; eſt quòd in promulſide ſpei ponas aliqd, quã totam ſuſtuli: ſolebam enim antea delectari oleis, & lucanicis tuis. B.

Lanx, ung plat, uariæ formæ erat, quemadmodum apud nos quoque eſſe ſolet. Lances enim aliæ latæ (unde platum à latitudine uulgus appellauit) aliæ cauæ. Mart. Et leues ſcutulas, cauasq; lances. Aliæ item maximæ, mediæ, & minimæ, ut inquit Iureconſ. præterea erant aliæ quadratæ, ut apud eundẽ iureconſ. aliæ rotundæ. Horat.

Vmber, & iligna nutritus lance, rotundas
Curuet aper lances, carnem uitantis inertem.

Itaque lanx à latitudine dicta eſt: apta quidem dapibus & eſcis reponendis. Vnde Iuuenalis,

Aſpice quàm magno diſtendat pectore lancem. B.

(Ea etiamnum utebantur in ſacrificijs Deorum. in quibus exta animalium ſacrificatorum reponebantur. Virgilius 2. Georg.

Lancibus & pandis fumantia reddimus exta.)

Lances chryſendetas uocare uidetur Martialis in 2.

Immodici tibi flaua tegunt chryſendeta muli.

Hoc eſt, lances aureis cruſtis illigatæ & exornatæ, de quibus ſuprà diximus. Lances autem τοὺς πίνακας uocant Græci, atque adeò Athenæus & Pollux. B.

Catinus, lance profundior erat, & à capiendo dictus, ung plat creux: Itali adhuc uocant cadin. Catinis autem utebantur Romani ad pullos reponendos & alia obſonia, ut

nia,ut hodie platis utimur. Horatius *primo Serm.*
Aut poſitum ante mea,quia pullum in parte catini
Suſtulit eſuriens,minus hoc iucundus amicus.
Piſces quoq; catinis reponebant. Idem *2.Serm.*
Anguſtoq́; uagos piſces urgere catino.
Qui piſces obſonij nomine ueniunt: id enim Græci ὀψώνιον *uocant,ut colligere eſt ex 21. cap.* Euang. D. Io- *annis.* ὄψον *enim Græci uocabant, quicquid piſcium aſſabatur ſuper carbones:inde obſonator, qui piſces aſ- ſandos emit.* Catino *autem fictili utebantur pauperiores.* Horat. 1.*Serm.*
–Aſto diuinis,inde domum me
Ad porri & ciceris refero, laganiq́; catinum.
Quo loco inter Campanam *ſuppellectilem annumerare uidetur.*
A *Catino diminutiuum catillum.* Idem *eodem loco,*
–menſa'ue catillum
Euandri manibus tritum deiecit. B.
Feneſtella *, ut inquit* Plinius *,* Tympana *ſe iuuene di- cit appellata patinas & lances, quas antiqui magidas appellauerant.* μάγις *autem Græcum uocabulum eſt,quo ſignificantur menſæ, quæ apponuntur & remouentur, autore* Iulio Polluce. B.

Ferculum *, uas ad ferendum obſonium uel pulmenta- rium.*

Patina *utebātur antiqui ad coquēdos piſces,& cæte- ra id genus.* Plin.lib. 23. *de fece ſapæ:* Decoquitur, *in- quit,in patinis cū ſale & adipe,ad tumorem quoq; ma xillarum & ceruicum:tum etiam ferculi uice.* Et *niſi me*

 fallit

ſallit opinio, eadem patina utebantur & ad coquendum & ad ferendum obſonium, elixum præſertim. Horat. 2. Serm.

Affertur ſquillas inter murena natantes
In patina porrecta.

À patina quoque Tripatinum dictum, de quo uideto Bayſium diligenter, ubi loca aliquot Plinij reſtituta animaduertes.

Patella quoq;, uas eſcarium, ad olera & pulmenta reponenda. Horatius in epiſtola ad Torquatum lib. 1.

Nec modica cœnare times olus omne patella.

Iuuenalis in quinta.

Ponitur exigua feralis cœna patella.

Quibus uerbis palàm eſt, patellam pro parua patina ſumi, quæ ab iſtis tum modica, tum exigua dicitur. Iulius Pollux λεκανίδα uocat: Patellas enim uocant Græci λεκάνας: ſicut etiam κύκλοι apud illos dicuntur, quos nunc orbes & quadras dicimus, des taillouers, des aſsiettes. Bayſius.

Paropſis, quemadmodum patina, tum pro uaſe eſcario, tum etiam pro uili obſonio, & iure, & etiam maza apud Pollucem & Athenæum ponitur. Iuuenalis,

—Quàm multa magnáq; paropſide cœnat.

Erant autem argenteæ paropſides & fictiles.

Martialis in. 2.

Cui portat gaudens ancilla paropſide rubra
Alecem: ſed quam protinus illa uoret.

Vide diligenter Bayſium.

Diſcus pro uaſe eſcario Apuleio ſumitur: Cœnarum reliquijs

reliquijs diſcus ornatus. Niſi malimus cum Polluce pro orbibus ſumi, quos ille κύκλους ἀργυροῦς orbes argenteos, ἢ χεύματα ἀργυρᾶ, ἀπίνακας uocat in ſexto. Erat itē diſcus maſſa plumbea ad formam orbicularem facta, quam pugiles & palæſtritæ ſiue athletæ in ludis gymnicis iaculabantur in ſublime. Ouid. 10. Meta.

Splendeſcunt, latiq́; ineunt certamina diſci.

Scutula, une eſcuelle, lance minor erat: quapropter inquit Martialis, Et leues ſcutulas, cauasq́; lances. ἀρισοφόρον item Græci uocant uas in quo prandium deſertur, quemadmodum οἰνοφόρον, amphoram.

Gabatæ præterea erant uaſa alia eſcaria & pulmentaria. Martialis,

Tranſcurrunt gabatæ, uolantq́; lances. Idem,

Sic implet gabatas, paropſidasq́;.

VASA POTORIA, ET POCVLA.

Vaſa potoria & pocula dicuntur, in quibus bibimus: quæ uarias formas uariaq́; nomina acceperūt. Fiebant autem argentea, aurea, cryſtallina, & lignea, ut prius diximus. Cic. in Verrem, act. 6. In his pocula duo, quædam quæ heraclea nominantur, Mentoris manu ſummo artificio facta. Poculum interdum pro ipſa potione ſumitur. Virg.

Pocula ſiquando ſæuæ infecere nouercæ.

A poculo fit pocillum, pro paruo poculo & uaſe. Plautus, Tecum unà poſtea, tecum aquæ pocilla potiret.

Pocula, clauis aureis ſuffixa Homero dicuntur, quæ uulgus

uulgus pocula martellata uocat. Quemadmodum refert Plinius Agnonen Teium Alexandri Magni præfectum aureis clauis ſuffigere crepidas ſolitum fuiſſe. De clauis autem uideto in libello de re ueſtiaria. aureos autem clauos Athenæus χρυσοῦς ἥλους uocat.

Scyphum, quem ſcypphum nonnulli ſcribunt, uel cyphum, Græci σκύφον dicunt, & σκύπφον, ut docet Athenæus in XI. une couppe. Eſt autem uaſculũ potorium, ut cuiq; notũ eſt. Inter ſcyphos laudãtur imprimis Bœotij, quibus Hercules primũ in expeditionibus uſus eſt, deinde Rhodiaci, ſequentibus Syracuſijs. Virgil.

Et ſacer impleuit dextram ſcyphus. Scypho enim ueteres in conuiuijs & ſacrificijs utebantur.

Cyathis antiquos potus ſui menſuram metiri ſolitos etiam inter epulas, ex eo conijcio, quòd ſerui quidam ad cyathos ſtare uel eſſe dicebantur, ut ſerui ad limina & pedes: hoc eſt, qui foribus præerãt & pedibus excalciandis, dum cœnaturi eſſent domini. Hinc Cicero, Seruum meum à pedibus tibi miſi. Quod autẽ cœnaturi uel diſcubituri ſoleas deponerent, oſtendit locus Martialis:

Depoſui ſoleas, affertur protinus ingens

Inter lactucas, oxygarumq́; liber. Ceterũ ſeruos à cyathis Græci οἰνοχόους dicũt: unde cyathus à quibuſdam uocatur οἰνοχόη, quod uocabulum ab hauriendo & fundendo uinum deductum eſt. Hoc autem munere qui fungebantur, dicebantur κυαθίζειν, hoc eſt cyathiſſare, quo uerbo utitur Plautus in Menæchmis, Non ſcis quis ego ſim? qui tibi ſæpiſſime cyathiſſo: hoc eſt, cyatho uinum bibendum admetior: quod Athenæus dicit κυάθῳ οἰνοχεῖν.

χῦν. Appellabanturq; hi Pincernæ, non omnino inepto uocabulo, nempe quod à Græcis deductum fortaßis putabitur: ut eum ſignificet cui conuiuæ identidem dicunt πίνειν κύρνα, id eſt, miſce uinum, uel tempera uinum ut bibam. Quod munus apud antiquos nobilißimi iuuenes in publicis ac ſacris conuiuijs obire ſolebant: quemadmodum Ganymedem in deorum conuiuijs fabulæ feciſſe referunt, unde & deorum pincerna appellatus. Qui mos hodie quoq; apud Italos, & nobiliores quoſdam Gallos obſeruari ſolet, ut iuuenes quidam, aulicis dum miniſtrant potum, aperto capite, altera manu cyathum, altera phyalam aquariam tenentes, tantum aquæ uino miſceant, quantum à conuiua expoſtulatur. Sed hæc omnia ex Budæo decerpta in libris de Aſſe: ſuus enim eſt unicuiq; honos tribuendus.

Patera, une taſſe, ab ethymo dicta, quòd ampla ſit & pateat: fiebat autem utplurimum aurea uel argentea, aut nobilioris atq; excellentioris alicuius metalli: erat enim principum ac regum poculum. Virgil.

Ipſa tenens dextra pateram pulcherrima Dido.

Calix, ung calice, aliud poculi genus, quod interdū uitreum, interdū murrhinum fieri ſolebat. Martialis lib. 4.

Prodat perſpicuus, ne duo uina calix.

Illud porrò ſciendum eſt calicem à probatißimis autoribus poni non ſolum pro uaſe, ſed pro ea tantum uaſis parte, quæ humoris capax eſt. Quinetiam Plinius roſæ calicem dixit, eam partem quæ roſæ luteos apices in ſe recipiat & contineat. uide Bayſium diligenter. Calices etiam fictiles erant tum ad bibendum apti, tum etiam ad

legu

legumina reponenda. Ad *bibendum autem calices ficti-les factos fuiſſe, refert* Plutarchus *in libello de cohibenda iracundia :* D. *Claudium Cæſarem conuiuæ qui pridie ſcyphum aureum ſurripuiſſe exiſtimabatur, reuocato in diem poſterum,calicem fictilem appoſuiſſe.* Ad *legumina uero reponenda,* Ouidius *lib.*5. Faſtorum,

Stant calices,minor inde fabas,olus alter habebat.

Modiolus,*uas paruum,factū ad modij ſimilitudinem, cuiuſmodi ferè ſunt ea quæ gobeleta dicimus.* Et Vene-*tijs* Latini *uocabuli ueſtigia uulgò retinēt: uocant enim mozol quaſi modiol,propter affinitatem d,cum z.* B.

Amphithetum, *poculi genus, ita fictum,ut quauis ex parte poſitum ſtaret, nullumq́; certum haberet fundum.* Hinc *prouerbium in eum qui liberius & meracius pota-ret,* Ex *amphitheto bibiſti.*

Carcheſium,*uas potorium uel poculum, quo uteban-tur in ſacrificijs:factum ad formam cuiuſdam nauis quam* Macrobius *ait tantummodo Græcis notam fuiſſe.*Virgil.

-cape Mœonij Carcheſia Bacchi,

Oceano *libemus,ait.*

Sympiuium,*uas fictile,quo in ſacris prolibabāt ſacri-ficuli.* Plin.*lib.*35.*ubi de plaſtice,*In *ſacris quidē etiam inter has opes, non murrhinis cryſtallinis'ue, ſed fictili-bus prolibatur ſympiuijs.* Bayſius.

Capedines *& fictiles urnulas pro ſympiuijs poſuit* Cicero *in paradoxis : & in tertio de natura* Deorum *capedunculas appellat, quibus* Numa Pompilius *primus in ſacris uſus eſt.* B. Capidulam *autem* M. Cato, *uel* Capim, *genus poculi eſſe indicare uidetur, quod anſa-tum*

tum erat, ut manu capi poſſet: unde nomen deductum puto.

Calulli, calices erant fictiles, quibus pontifices uirgineſq; Veſtales in ſacris utebantur. Horat. lib. 1. Carm.

-diues & aureis
Mercator exſiccet culullis uina. Idem in Arte,
Reges dicuntur multas urgere culullis.

Calathus ſumitur quandoque pro poculo uel calice quo in ſacrificijs ueteres utebantur. Virgilius,
Vina nouum fundam calathis, Aruiſia nectar. Mar. 9.
Expendit ueteres calathos, & ſi qua fuerunt.
Pocula, Mentorea nobilitata manu.

Cypellum à Græcis dicitur poculum ad interna proclinatum. uocatur & amphicypellum, uelut undiq; inflexum.

Cymbium, poculum in modum cymbæ, hoc eſt, nauiculæ factum, cuiuſmodi ſunt thuris repoſitoria in noſtris ſacris. Fiebant autem interdum cymbia pretioſiſſima ex chryſopraſio lapide uiridanti. Plin. lib. 37. cap. 8. Præfertur his chryſopraſius porri ſuccum & ipſa referente. Sed & paulum declinans à Topaſio in aurum. Huic & amplitudo ea eſt, ut cymbia etiam ex ea fiant: Cylindri quidem celerrime. Quo ex loco, neſcio an diuinare poſſimus cylindros pocula etiam fuiſſe pretioſa ex huiuſmodi lapidibus facta: ſed nihil temere. Eſt & cymbium lactis quoq; poculum. Virgilius,
Inferimus tepido ſpumantia cymbia lacte.

Guttus, poculum erat quo in ſacrificijs utebantur, quãdo guttatim liquorem aliquem inſpergere uolebant,

quemad

quemadmodum uaſa illa eſſe ſolent in quibus acetum re condimus, quæ anguſti ſunt admodum oris. Plin.lib.16. cap. 39. *Manius Curius iurauit ſe ex præda nihil attigiſſe, præter guttum faginũ quo ſacrificaret.* Gel.lib.17, *Guttum Sanium imprudens, inanem, tanquam ſi eſſet oleum, affert.*

Cantharus, proprium Liberi patris poculum: erat autem anſatum, ut conijcimus ex Virgilio, qualis eſſe ſolet lagœna. De Sileno:
Et grauis attrita pendebat cantharus anſa.
Cantharus autem nomen eſſe nauigij oſtendit Macrobius ex Menandri teſtimonio, ad cuius formam poculum Bacchi factum erat, nomenq́; inde acceperat.

Culigna Catoni uas potorium quo meſſores utebantur, atq; in fœnogræco reponebant, ut bene oleret. In eo autem tantùm uinum reponebatur.

Crater, crateris, ung hanap. Virgilius,
Crateras magnos ſtatuunt, & uina coronant. Idem,
Craterasq́; duos ſtatuam tibi pinguis oliui.
Pro cratere pſycterem poſuiſſe uidetur Plutarchus in uita Alexandri, de Glauco medico: Quem (inquit) Alexan xander in theatro abſentem nactus, caprum prãdit aſſatum, & ingentem uini pſycterem hauſit. Niſi pro maiore & ampliore uaſe ſumi uideatur.

Lagœna, une bouteille, uas fictile, quo ceu potorio utũtur qui per æſtatem atq; ardores maximos in agris negotiantur. Ea forma, inquit Budæus, qua hydriæ fictiles hodie à Bellouacis importantur, cruches de beauuays. à tereti enim collo diſtenta uentris laxitas, iterum ſenſim

ad imum gracileſcit. Martialis,
Nulla cathenatis pila eſt præcincta lagœnis.

VASA VINARIA.

VAſa uinaria, in quibus uinum ad noſtros uſus repo nere ſolemus. Quo in loco etiam de illis uaſis uinarijs tractabimus, quæ menſuram certam continere ſolent. Inter quæ etiamnum annumeranda mihi uidentur ea quæ à Columella libro 12. capite 19. uaſa defrutaria appellantur: nempe ea in quibus defrutum uel ſapam, hoc eſt uinum conſumptum & decoctum ad tertias partes infundimus: uel etiam uaſa defruto conficiendo utilia & accommoda.

Cadus, ung caque, amphoras duas & beſſem capit: hoc eſt, duodenos congios Parrhiſinos. Fuit autem cadi forma apud antiquos turbinaria ex Plinio: id eſt, cono, & ſtrobylo, & nuci pineæ ſimilis. Ouid. 5. Faſt.
Promit fumoſo condita uina cado. Virgilius,
Vina bonus quæ deinde cadis onerarat Aceſtes.
Cadis etiam utebantur antiqui ad ſalſamenta condienda.

Cirnea, uas uinarium, quo uinum è cadis detrahebatur. uulgus Italorum ſimile quiddam uocat, ung bocal. Plautus, Cadus erat uini, inde impleui cirneam.

Congius, quartarios quaternos continet, Græci choa dicunt. Sextarium lingua noſtra uernacula nulla ratione uocauit ung ſeſtier de uin.

Vrna, hemiamphorion ſeu ſemiamphora quoque dicitur: quadraginta enim urnæ, uiginti amphoras ualent ex ſupputatione Columellæ. Sedecim autem urnæ, mo-

dium noſtrum faciunt,id eſt,quatuor et uiginti brochos.

Brochus uerò, à uerbo Græco βρέχω dicitur, quod *fundo ſignificat:eſt autem uas fundendo uino accommodatum implendis, deplendisq; culeis, & uaſis conditorijs, & uino quocunque modo tranſuaſando.* Græci *œnophorum ex eo appellant, quòd uino comportando aptum ſit.* Iuuenalis:

–Tandem illa uenit rubicundula,totum
Oenophorum ſitiens,plena quod tenditur urna.

Sed ut ad urnam redeamus,ueteres inuenio urnis non ſolum ad uinum & aquam uſos, ſed etiam ad mortuorum & concrematorum cineres reponendos, cuiuſmodi antiqua monimenta paßim in Italia *reperias. urnis etiam ad ſuffragia utebantur.* Virgilius,

Quæſitor Minos *urnam mouet.* Vrnæ *quoque prætoriæ meminit* Iuuenalis *ſaty.* 13. Vrnas *præterea olearias fictiles* Cato *ponit.*

Amphora, *uinarium & aquarium uas. Quod autem etiam aquarium eſſet,oſtendit locus* Horatij *in* Arte *poëtica:* –amphora cœpit

Inſtitui,currente rota cur urceus exit?

Quòd uerò magis uinarium fuerit, ex hoc liquet quod de Bonoſo *imperatore dicitur, qui cum ſe ſuſpendiſſet, dictum eſt, non imperatorem, ſed amphoram pendere: uino enim plus ſatis indulgebat.* Martialis,

Amphora non meruit tam pretioſa mori.

Amphoræ forma teſſeraria fuit, & in ceruicem gracileſcens. Ex Catone. *Singulæ autem amphoræ,decem & octo quartarios noſtros capiunt,hoc eſt ſextarios* Romanos

nos

nos duodequadraginta. Romæ præterea in angiportis & angulis uicorum amphoras fictiles collocatas fuiſſe memoriæ proditum eſt, in quibus ueſicæ commeantium, ut inquit Suetonius, exonerarentur. Hinc Caij Titij oratoris dictum in oratione pro lege Fannia, Dum meiunt, inquit, nulla eſt in angiportu amphora, quam non impleant, quippe qui ueſicam uini plenam habeant.

Dolia, inquit Nonius, uaſa ſunt grandia, quibus uinum reconditur. Cato, Vinum in dolijs hoc modo uænire oportet. Varro de re ruſt. Contrudatur in dolia plena uinaceorum. hoc eſt, acinorum & ſeminum, quæ in uuarum granis continentur. Ita enim appellat Cicero in libro de Seneƈt. Porrò hoc genus uaſis prius ab antiquis calpar dictum Varro in Nonio aſſerit. Seſquiculeare dolium, Columella triginta amphorarum dolium appellat. Ventroſa autem dolia eodem autore fuerunt. Quinetiam olearia dolia fuiſſe affirmat lib. VI. quorum magnitudinem culearem fuiſſe dicit. Cato de re ruſtica, Eos conculcatos in dolia picata indito. Dolia picata appellat, pice illita, poiſſez.

Linter, genus dolij ruſticani. Tibull. lib. I.
Aut mihi ſeruabit plenis in lintribus uuas. Eſt etiam lignum cauatum inſtar nauiculæ. Vnde & pro naui accipi ſolet.

Cupa, une cuue, maius uas ligneum ad uinum condiendum, ea forma inquit Budæus qua lacus torcularis. Plinius lib. 23. cap. 2. Ergo uini feci tanta uis eſt, ut deſcendentes in cupas enecet. Lucan. 4.
Nanque ratem uacuæ ſuſtentant undique cupæ.

Cupis enim naues fulciebant dum reſarcirentur. Cupis etiam ueteres uſos ad bibendum uinum refert Nonius ex Næuio, *quemadmodum cyathis: atque à cauponibus dictas refert, qui his cupis, poculis utebantur*. Næuius, *Duas cupas mero plenas exhauſit*. *Fortaßis erant eius formæ, cuius ſunt uaſa illa argentea uel ſtannea, quæ gobeleta uulgus uocat.*

Quadrantal, inquit Feſtus, *antiqui uocabant amphoram, quod uas pedis quadrati, octo & quadraginta ſextarios capit.* Plautus,

Anus hæc ſitit, quid ita ſitit? modica eſt, capit quadrãtal.

Cybium à Græcis *dictum, ex* Budæo, *uas illud, quod priſci* Latini *quadrantal appellabant*. *Dictum cybium, quia eius medium æquè patet in omnes partes: quod genus à geometricis cybos dicitur.*

Modius, *ung muy*, Gallicum *uocabulum eſt & aridorum & liquidorum menſuræ, non modo priſcum, ſed uarium pro locorum uarietate nomen obtinens*. Modij *autem noſtri menſura* x x x v i. *congios noſtros capit, quos uulgus ſextarios nulla ratione appellat.*

Medimnus, *ternos modios* Romanos *continet: mimnam uulgus uocat per ſyncopen, une mimne.*

Modius *autem* Romanus *non diſpar erat ei menſuræ, quam bœotium uocamus, ung boeſſeau. Chœnix uero ſemodius dicebatur, ung demy boeſſeau, ut illud obiter dictum ſit.* Bud.

Culeus, une pippe, modios noſtros duos & ſemis capiebat: id eſt, ſexaginta Romanos. *continebat autem amphoras uicenas; hoc eſt urnas quadragenas*. Magnum

autem

autem uas ex eo fuiſſe apparet, quòd in culeo ſcorteo damnati lege Pompeia,*cum* Cane *&* Gallo, *&* Vipera *inſuebantur.*

Culeos autem nunc ſeſquimodiales habemus, id eſt, duodecim amphorarum, cuius uocabulum uulgare ad Latinum *alludit.* Quo *genere* Ligeris *fluuij accolæ utuntur.* Eſt *& aliud genus culei maioris captus, quos tonnellos appellamus uulgo.*Budæus *lib.5.de* Aſſe.Columella *lib.3. cap.3.* Seneca *uir excellentis ingenij atque doctrinæ, cuius in prædijs uinearum iugera ſingula culeos octonos reddidiſſe plerunque compertum eſt.*

Mirum autem eſt Gallos *noſtros,* φιλέλληνες *uſq; adeo fuiſſe in hiſce uaſorum, & menſurarum nominibus, ut etiam integra uocabula retinuerint: quemadmodum in ſequentibus dicemus, primum à minoribus uaſis incipientes.*

Hemixeſtes, *demy ſeſtier, minima menſura ac minimum uas uinarium à nobis dicitur:quod uocabulum merè & integrè* Græcum *eſt, ſignificat enim dimidiatum xeſtem.*Xeſtes *autem eſt hemina.*

Cheopina,*une choppine,à* Græco χέε πίνειν,*quòd in ea tantum funditur,uel hauritur uini,quantum homo ſitibundus uno hauſtu abſumere poßit.* Lugdunenſes *filletam appellant, quaſi fideliam, quæ duplex pintam continet.*

Pinta,*une pinte,à* Græcis *deducta: illi enim pitynam appellant uas quoddam uinarium,deinde ex pityna per ſyncopen fit pitna: nos autem tranſpoſitione literarum pintam diximus,à* πίνω, *bibo: unde aliud quoque uoca-*

bulum deductum habemus, ung pion, pro potore & belluone.

Quartarium, une quarte, apud Catonem, eſt congij ſexta pars. Nos uero brochum appellamus ſeſquiſextarium Parrhiſinum, quæ menſura dimidio maior eſt urna: id eſt, hemiola eſt urna brochi. Itaque quartarium dicimus, non quartam partem alicuius maioris menſuræ, ut Latini uocauerunt: ſed uas quod quatuor menſuras caperet, id eſt, quaternas cheopinas. Si ternarium, quod tres: ung pot de trois chopines. Semiſſem autem uocant Lugdunenſes, quam quartam uocamus, una cymeſi. Sed hæc omnia ex Budæo, ne quis fallatur.

Fidelia, inquit Nonius, uas Samium ad plurimos uſus: nos autem pro uaſe uinario utimur, quod lingua noſtra corrupto uocabulo uocat une fillete, præſertim apud Trecenſes: nam Lugdunenſes pro cheopina accipiunt. Fideliarum autem Trecenſium forma eſt lignea, quemadmodum cadiſci. Plautus, Sed ſi reperero ô fides, mulſi congialem plenam, faciam tibi fideliam: Eodem modo quo Plinius congiarium cadum dixit. Fideliæ autem antiquorum qua forma fuerint, legiſſe me non memini: ſed fictiles & uitreas apud Columellam legimus.

Orca, uas Hiſpanicum Varroni, factum ad ſimilitudinem marinæ belluæ, quæ à Feſto orca dicitur. Perſius, Anguſtæ collo non fallier orcæ.

Fuit autem orca, ut egò quidem coniectare poſſum, uas uinarium, olearium, ſalſamentarium, & ſalgamarium. Quinetiam Feſtus uocat orcas ficarias teretes, atque uniformi ſpecie: quarum ratio non ſua menſura, ſed ſua

forma

ſorma conſtat. Orcis *adhuc hodie ſalſamentarij negociatores utuntur.*

Diota, *uas fictile, utrinque anſatum, aptißimum ſeruando uino.* Horat.lib.1.Carm. *–atque benignus*
Deprome *quadrimum Sabina*
O' Thaliarche *merum* Diota.
Quibus uerſibus adducor ut credam, Diotam *Sabinis in uſu fuiſſe ad uinum aſſeruãdum in multos annos, quemadmodum hodie in* Hiſpania *fieri ſolet.* Ad *quod munus propria etiam dolia picata habent.*

Ciborium, *uas uinarium ad ſimilitudinem foliorum colocaſiæ incuruatum, & leue factum atque expolitum.*
Horatius 2.Carminum,
Obliuioſo *leuia maßico*
Ciboria *exple.*

Seria quoque formam certam uaſis denotat, non certam menſuram. Vas *erat uariæ capacitatis, ad multos uſus accommodatum, puto tamen oblongum fuiſſe, ex* Columella *multis in locis.* Ac *ſi nobis coniectari licet, & aliquid diuinando conſequi, ego putarim oblongas & fictiles ſerias fuiſſe, ceu urnas quaſdam, in quibus aquam aſſeruabant, donec pacatior fuiſſet: qui mos hodie quoque* Romæ *perdurat.* Liuius, Et *in uico hiſtrio, fontem tanta ui aquæ fluxiſſe, ut ſerias, doliaq́; uelut impetus torrentis tulerit.* Terentius, Serias *omnes releui.*
Inde *ſeriola.* Perſius 4.
Seriolæ *ueteris metuens deradere limum.*

VASA AQVARIA.

INter uaſa aquaria non ſolum annumerabimus ea quæ frigidam cōtinere ſolent,& in quibus aqua geſtari, aut cum quibus hauriri aqua ſolet: ſed etiam ea in quibus aqua igni caleſit.

Vrceus, cuius diminutiuum urceolus: uas aquarium, ut tamen urceus eſſet ad frigidam, urceolus ad calidam. Inde urceoli miniſtratorij apud Martialem. Vrcei quoque ſunt ex iureconſulto, quibus aqua in æneum infunditur. B. *Maniſternam Plautus urceum aquarium uocat.*

Ahenum autem uel æneum, ung coquemart, cucumam uulgus uocat, uas ad parandum aquæ calidæ potum. Horat. 2. epiſt. *—emptis*
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Miliarium quidam uocant ut inquit Athenæus in tertio, cuius etiam meminit Palladius. nonnulli Græcorum uerborum artifices ἰπνολέβητα *appellarunt, &* ἰπνολεβίτιον, *Pollux ahenulum uocat.* B.

Hydriam Latinè uocamus urnam aquariam, une cruche. Hydria etiamnum utebantur antiqui ad ferenda colligendaq́; ſuffragia. (Cic. 4. Verr. *Vt quot eſſent renuntiati, tot in hydriam ſortes conijcerentur.*) *Eius etiā uſus erat ad colligēdos cōtinendosq́; mortuorum cineres.* B.

Calpis Plutarcho in Marcello idem quod hydria eſſe uidetur. Herodotus item pro uaſe aquario ſumit.

Craterra Nonio uas hauriendæ aquæ proprium: nos Situlam uocamus. Quo uocabulo etiam utitur Plautus, Si hanc ſitulam accepero, omnem illi puteo animam in-

tertrax

intertraxero. Plin. lib. x. cap. 43. de coruorum induſtria, Tradendum, inquit, putauere memoriæ quidam, uiſum coruum per ſitim lapides congerentem in ſitulam monumenti, in qua pluuia aqua durabat: ſed quæ attingi non poſſet, ita deſcendere pauentem, expreßiſſe tali congerie, quæ poturo ſufficeret. Huius autem eſt diminutiuum ſitella: eratq; uaſculum in quo ſuffragia populi colligebantur in creandis magiſtratibus. Cic. pro Cornelio, Neque maius eſt legere codicem, quum intercedatur, quàm ſitellam ipſam cum ipſo interceſſore deferre. Niſi mauis legere ciſtellam, quod mihi ſanè commodius uideretur.

Suturnium, urceolus ſeu guttus ex quo aqua in pelluuium diſtillat, ung goutteron, ung biberon.

Pelluuium autem uas eſt in quo pedes lauantur uel ex ipſius uocabuli indicatiõe, ung baßin a lauer les piedz.

Malluuium quoq; uas patulum, in quo manus abluuntur, ung baßin a lauer les mains.

Peluim nonnulli à pelluendo dictam putant: Varro à pedum lotione: Græci πέλιν καὶ πελίκα dicunt: itaq; uerius à Græco deduci putabitur. Quinetiam uas illud in quo pocula lauantur, Græci ὁλκεῖον καὶ λυτήριον uocant. B.

Trulleum, uas quo manus perluuntur.

Trullam quoq; uas fuiſſe aquarium ex ære Corinthio fieri ſolitum conijcitur ex Plinio lib. 34. cap. 2. Sunt ergo uaſa tantum Corinthia, quæ iſti elegantiores nũc æs ſculpendo transferũt modo in lucernas, modo in trullas, nullo munditiarum reſpectu. Sed & trulla uas eſt uinarium, ſic dictum quòd uſu teratur: uel, ut alij putauere, à

trāſuolando,quòd per eā aqua trāſuolet.Iuue.in tertia, Si trulla inuerſo crepitum dedit aurea.
De trulla quoq; murrhyna loquitur Plinius *lib.* 37. *de* T. Petronio.

*Pollubrum,uas aquatile ad lauandas manus.*Fabius *pictor apud* Nonium,*Aquam manibus dato, pollubrum ſi niſtra manu teneto.* Erat *autem utplurimum argēteum.* Liuius,*Argenteo pollubro,& aureo gutto. quo ex loco dixerim guttum eſſe uas illud quod nos uocamus une eſguiere a biberon, niſi mauis miſtarium appellare cum* Lucilio:*ſed miſtarius geminas anſas habebat, & longus erat:quo aqua uino miſcebatur.*

Chus ſiue choa, une eſguiere, uaſis genus quo aqua fundebatur: ἀπὸ τοῦ χέειν,*quod eſt fundere.Eſt & menſuræ genus humidorū apud* Atticos, Romanū *congiū capiens,nēpe ſex ſextarios, ſiue cotylas* Atticas *duodecim.*

Phialas præterea uitreas & aureas fuiſſe conijcitur ex multis autorum uariorum locis: Græci φιάλην καὶ φιάλιον *uocāt.*Fuerit'ne *autem uas aquarium, an uinarium, dubium eſt: poculum tamen aureum fuiſſe* Plinius *affirmat lib.* 33. Nos *tamen uitreum uulgo affirmamus eſſe uas,une phiolle,*Itali *car affam,uocant.*

Armillum,inquit Varro,*urceoli genus,quod armo ferebatur.*

Amula, uaſculum erat in quo ferebatur aqua luſtralis ad expianda ſcelera.dictum ab amoliendis peccatis, ung benoiſtier.hinc amuletum diminutiuum,remediū aduerſus inuidiam & ueneficia.

*Anthlia,uas hauriendis aquis idoneū.*Martialis *lib.* 9.

Curua

Curua laboratas anthlia tollit aquas. Hinc uerbum ex=anthlare, exhaurire.

Solium, uas erat quo in thermis uel balneis lauaban=tur. Quod factum olim tanto ſumptu refert Liuius, *ut mu lieres ſolijs argenteis uterentur.*

Colum niuarium, uas erat quo aqua ex niuibus colari ſolebat ad delicias Romanorum, *ut æſtiuo tempore frigi dius biberent.* Martialis,

Attenuare niueis norunt & lintea noſtra:
Frigidior colo non ſalit unda tuo.

Itaq; utebantur etiam ſacco niuario, qui lineus erat, ut liquidius merum potarent: quale eſt illud quod uocamus une eſtamine. Nos *hodie colo utimur ad lac colandum: & eſt uas ligneum quod fundum linteum habet ſibi an=nexum: uulgus uocat ung coulouer.*

VASA OLEARIA, ET VNGVENTARIA.

Vaſa olearia non ſolum appellabimus ea in quibus oleum in cellis reponitur, ut cadi, urnæ, & dolia olearia: ſed etiam ea in quibus oleum cõſumitur in uſum noſtrum, ut lychni, lampades, & huiuſmodi: de quibus æquum eſt nunc ut diſſeramus.

Lechytus, pro ampulla olearia ſumitur in ſacroſanctis Bibliorũ *uoluminibus, nẽpe lib.* 3. Regũ. *Iulius autẽ* Pol=lux *in ſexto,* λήκυθον, *inter uaſa unguẽtaria annumerat.* Atqui *oleũ inter unguenta ueteres poſuere, quando nul=lum unguentum optimum abſq; oleo fieri uidemus.*

Alabaſter, uel alabaſtrum, uas unguẽtarium quod uel

ex

ex onychino marmore uel alabaſtrite fieri ſolebat. Cic. lib. 2. Acad. Quæſt. Quibus etiam alabaſter plenus unguenti patêre uidetur. Mart. lib. 2.

Quod Coſmi redolent alabaſtra phociq; deorum.

Idem etiam onychen eodem libro pro alabaſtro poſuiſſe uidetur:

Profertur Coſmi nunc mihi ſuccus onyx.

Ampullas item conſimili ratione annumerat inter uaſa unguentaria libro tertio:

Et Coſmianis ipſe fuſus ampullis.

Quarum formam deſcribit Plinius lib. 3. epiſt. Quibus non hians eſt, nec ſtatim patens exitus. Apuleius in floridis ampullam oleariam uocat. Quòd autem turgida & uentroſa fuerit, id oſtendere uidetur locus Horatij in Arte poëtica, qui ampullas & ſeſquipedalia uerba, pro turgentibus & grauibus ponit. Hinc ampullam dicimus in corpore illam cutis prominentiam & inflationem quæ ex humore aqueo, uel etiam ſpirituoſo aliquo aëre incluſo inter cutem & carnem eleuari ſolet. Suetonius in Domitiano pro uaſe uitreo accepiſſe uidetur: Vt non temere, inquit, ſuper cœnam præter martianum malum, & modicam in ampulla potiunculam ſumeret.

Pixis quoq;, une boette, pro unguentario uaſe ligneo & maxime buxeo ſumi uidetur. Neſcio an pixides ſint ea uaſa quæ Plutarchus in Ariſtide & Alexandro τοὺς κροσσοὺς uocat, olei quoq; & unguenti croſſos liberi adoleſcentes deferunt. Corneæ pixidis meminit Plinius lib. 21. cap. 20.

Concha itẽ pro unguẽtario uaſe ab Horatio ponitur:

Funde

Funde capacibus unguenta de conchis.

Lucerna, une lampe, uas in quo oleum conſumimus ut luceat, & ſplendorem emittat: Græci τὴν λαμπάδα, καὶ λύχνον, καὶ λύχνιον *uocant.* Hinc de Demoſthene *dictum eſt, eius ſcripta lucernam olere.* Fiebant *antiquitus lucernæ, quemadmodum etiam nunc apud nos ex ære.* Plin. *lib. 34. cap. 2. Sunt ergo uaſa tantum* Corinthia, *quæ iſti elegantiores nunc æs ſculpendo transferunt modo in lucernas, modo in trullas, nullo munditiarum reſpectu. Lucernam autem à lychno dictam contendit Seruius, unde inquit, primam breuem habet.* Iuuen.

Diſpoſitæ pinguem nebulam uomuere lucernæ.

Quod autem oliuum lucernis imponere ſolerent antiqui, oſtendit locus Horatij: *-ungor oliuo*

Non quo fundatis immundus nauta lucernis.

Lychnus, idem quod lucerna, cum tamen pro candelabro accipere uideatur. Virgilius *primo* Aeneid.

Dependent lychni laquearibus aureis.

Scirpus autē ille laneus, qui circūfuſus oleo & incēſus ardet in lychno, à Græcis ἐλλύχνιον *appellatur, la meche.*

Lychnuchi penſiles, grans chandeliers ou lampes qui pendent aux eſgliſes. Plin. *lib. 34. cap. 3.* Placuere & *lychnuchi penſiles in delubris, arborum modo mala ferentiū lucentes.* Erant *enim maxima candelabra ex ære* Corinthio *uel* Aeginetico *cōflata, cuiuſmodi hodie quoque in templis noſtris uiſuntur, & in aulis principum.*

Candelabrum, ung chandelier, à candelarum lumine nomen impoſitum habet, inquit Plinius. *Fiebant autem ærea candelabra etiā apud antiquos, ſed Corinthio ære*

facta

facta fuiſſe negat Plinius:quin potius Aeginetico fiebãt.

VASA CVLINARIA.

Svpereſt nunc ut uaſorum culinariorum ſpecies ac formas explicemus. Vaſa autem culinaria, quæ & coquinaria Plinius uocat, ſunt ea quibus coquina uel culina referta eſt, aut quæ in culina recõduntur, nempe frixoria: & ea in quibus pultem & pulmenta, atq; alia id genus cibaria decoquimus in uſum noſtrum.

Aula ſiue olla, uas fictile uel etiam æneum ad pultem & olera coquenda, quod uel prouerbio manifeſtum ſit. Catullus, Ipſa olera olla legit.

Iuuenalis ſatyr.14.

–Et grandes fumabant pultibus ollæ. B.

Pultem autem (ut obiter illud dicam) uulgus uocat de la puree: pulmentum uero, du pot aige: generale enim eſt ad multa. Cæterum ab olla diminutiuum fit ollula, ſiue ut antiquis placuit, aulula, ung potelet: unde Plauti comœdia nomen accepit, ut Aulularia diceretur, propter repertam à ſene auri plenam aululam.

Caccabus, Græcum eſt, ex Athenæo in quarto & Ariſtophanis Paraſito: illi enim κάκκαβον *uocant: uas autem eſt in quo pulmentaria ſuper ignem coquimus.* B. *Nomẽ traxiſſe quidam aiunt à ſono, quem ſupra ignem poſitus facit. Apitius, Capita porrorum ſimul elixabis in caccabo nouo, ut aqua ad tertiam deferueat. Fiebant autem apud antiquos etiam argentei caccabi, ut uidetur affirmare iuriſconſ.*

Patinam

Patinam quoq; inter culinaria uaſa annumerare uidetur Paulus iureconſultus : nam & eſcis coquendis, & etiam deferendis ſupra menſam ſeruiebat, ut diximus in uaſis eſcarijs, qui mos hodie quoq; Venetijs obſeruari à nobis uiſus eſt.

Lebes, uas æneum aptū carnibus coquendis, aut etiam alijs rebus, ung chauderon, ou une marmite : quod uas quia profundum erat, ideo curuum ab Ouidio dicitur:
–Fragilesq́; cadi, curuiq́; lebetes. Idem,
Viginti fuluos operoſos ex ære lebetes.
Hoc eſt, cælatos, uel ſigillatos, ut ſuprà diximus, & operibus ſculptis inſignes. Virg.
Ingens argentū Dodoneosq́; lebetes. Hoc eſt, ære Dodoneo conflatos, & factos. Erat autem Dodona, ciuitas Epyri, in qua cōflabatur & reperiebatur æs optimum, admodum reſonans, ex quo etiam bracteæ æneæ fiebant: unde prouerbium. Aere Dodoneo loquacior.

Tripus, ung trepier, ferreum quiddam, ſuper quo uaſa igni admouebantur. Tripos autem tripodis, menſa in templo Apollinis Delphici, cui ſuperponebantur cortinæ. Plin. lib. 33. Tripodibus etiam donabantur fortes Athletæ. Horatius lib. 1. Carm.
Donare tripodas, præmia fortium Graiorum.

Sartaginem Græci λοπάδα καὶ λοπάδιον uocant. Nos uulgo Galli, ut opinor, la poelle, ut uocabuli Græci non leuiter preſſa ueſtigia retinere uideamur. B. Alij patellam uocant, ſed opinor, barbare: nam patella quid ſit, ſuperius oſtendimus, cum de patina ageremus. Cæterum τήγανον, Græci pro ſartagine accipere ſolent, nempe

pro

pro eo uaſe culinario,quod frixorium alij uocant. Itali, *una frißora.unde* τηγανίζειν,*frigere & coquere in ſartagine,ut opinor,atq; hinc etiam Galenus panes tiganitas uocat, in ſartagine coctos cum caſeo , oleo & alijs admixtis,ad ſaporem conciliandum : qualia ſunt ea quæ à noſtris coquis in conuiuiorum apparatibus fieri ſolent, des bignetz:* Itali *uocant,delle fritelle:unde etiam fritillæ à quibuſdam latinis enunciantur.*

Πύρανον πυρφόρον Pollux *uocat , quam nos cauferetam dicimus , une chaufferette,*ἀπὸ τοῦ καῦμα φέρειν,*hoc eſt ab igne ferendo : eſt enim id uas in quo ignem recondimus. ſuper quo diſcos eſcarios , & lances reponere ſolemus, etiam dum in menſa ſunt, ut iuſculum uel etiam ipſa caro,aut ſiquid eſt aliud,calidum à nobis edatur.*

V*eru uel ueruculum , une broche, inter culinaria inſtrumenta* Pollux *annumerat,appellat'que* ὀβελὺς καὶ ὀβελίσκος, Virgilius,

P*ars in fruſta ſecant, uerubusq; trementia figunt.*
Plin.*lib.*33.Ex *eo ſublata ueruculis ferreis,atq; ipſa flamma conuoluitur ueruculo , ut ſit modici ponderis. une brochette de fer.*

M*ortarium,ung mortier,uas lapideum, uel æneum in quo aliquid contundimus,uel ad iuſcula facienda,uel ad pulmenta condienda.* Id *autem quo quidpiam in mortario contundimus,piſtillũ appellamus,ung pilon.* Plau*tus in* Aul. *Cultrum,ſecurim,piſtillum, mortarium, quæ utenda uaſa uicini rogant.* V*nde aquam in mortario tundere,de inani & uana opera.*

P*ila, uas ligneum in quo antiqui frumentum cõtundebant*

bant & exſpicabant, uel etiam hordeum excorticabant ad ptiſſanam conficiendam. Plinius *libro* 18. *Tundatur granum eius in pila lignea.*Ea *nunc utuntur funarij noſtri ad canabem & linum expurgandum.*

Segana etiam dicitur uas in quo aliquid teritur.

Salinum, une ſaliere, uaſculum in quo ſal reponitur ad menſæ uſum, aut ſacrificia. Horatius,

Viuitur paruo bene, cui paternum
Splendet in menſa tenui ſalinum. Perſius,
Purum & ſine labe ſalinum.

Scaphis, uas culinarium Athenæo. Veneti adhuc uocant una ſcafa.

Scaphium, uas in quo excrementa colligebant, & corporis fecem. Iuuenalis,

Et rude ſcaphium poſitis conſumitur armis.

Σχάφιον Pollux *uocat, ubi agit de neceſſarijs ad ſeceſſum: & mulierum erat, quemadmodum laſana &* ἄμις *uirorum.*Horatius *laſanum uocat:*

Te pueri laſanum portantes, œnophorumq́;.

Scaphijs autem argenteis antiqui utebantur, ut & hodie uiri Galliarum *primarij: quin & aureis uaſis uentris onus excipiebant, quod de* Heliogabalo *imperatore refertur. Athenæus tamen in quarto, ſcaphium inter uaſa uel potoria, uel eſcaria adſcribit, niſi me fallit memoria.* B. Lucretius *quoque libro ſexto pro quolibet uaſe lati orificij ſumit:*

Et ramenta ſimul ferri, furere intus ahenis
In ſcaphijs. Vitru. *In eoq́; collocetur circiter ſolis occaſum, ſcaphium æreum, aut plumbeum, ut peluis.*

Matella, uas urinarium à Græcis οὐρήνη, unde nos uocauimus ung urinal. Iulius Pollux ἐνουρήθραν uocat. Martialis in 2.

Matella curto rupta latere meiebat.

Matellam autem crepitu digitorum poſcebant ueteres, unde iocus Martialis in Pancretum. B. Matellionem Tullius in Paradoxis uocat: Quid enim cenſes, ſi L. Mummius aliquem iſtorum uideret, matellionem Corinthium cupidiſſime tractantem, &c. Matellionem Corinthium dixit, ex ære Corinthio factum. Varro, Poſtularet trulleum, matellionem, peluim.

Coculum M. Catoni, uas eſt æneum aptum coctionibus. Plautus, Aeneis coculis excocta eſt mihi omnis materia. Plura ſi quis inuenerit, huic ordini adſcribat. Ego uerò, tantum ea quæ inter legendum occurrerunt, ex bonis autoribus congeſſi.

VASA VIMINEA.

FEre opuſculum clauſeram, cum mihi in mentem uenit uimineorum, quæ ſanè poſt uaſa lignea exprimere fortaſſis commodius fuiſſet: ſed quandò etiam hic locus nos ad eorum explicationem inuitat, ſimul omnia docebimus.

Vimen igitur erit omne uirgultum molle, & ad ligandum aptum, quales ſunt uirgæ populi, ulmi, & betulæ, & ſanguineorum fruticum, atque etiam coryli & ſalicis, quæ præcipui ſunt ad uaſa uſus. Vnde lentum uimen uocauit Virgilius libro 3. hoc eſt, flexile, & in quamuis partem ductile. Huiuſcemodi itaque uimine fiebant uaſa

ad multa

ad multa utilia, ut ad colligendas dapes è menſa: præterea etiam ad muliercularum linteola recondenda: quæ omnia, uaſa uiminea dicebantur.

Calathus, muliercularum uas fuit, in quo ſuos fuſos, aut etiam uiolas reponere ſolebant. Virgilius,

—non illa colo calathiſúe Mineruæ
Fœmineas aſsueta manus. Idem in Bucol.
—tibi lilia plenis Ecce ferunt nymphæ calathis.

Cuius diminutiuum eſt Calathiſcus pro eodem. Politianus in Ruſtico,

Aut ciſta exportant, aut raſilibus calathiſcis.

Ciſta autem, quantum ego conijcere poſsum, uiminea etiam fuit: erat'que uas ſatis amplum, in quo multa aſſeruabant. Iuuenalis,

Iamque uetus Græcos ſeruabat ciſta libellos.

Itali adhuc uocabulum integrum retinent. Hinc ciſtifer, ung porte pennier. Martialis in undecimo,

Nupſiſti Gellia ciſtifero.

Ciſtella pro eodem. Cicero tamen pro eo uaſe ſumere uidetur, in quo ſuffragia colligebantur. pro Cornelio Balbo, Neque maius eſt legere codicem cui intercedatur, quàm ciſtellam ipſam cum ipſo interceſſore deferre. Quo loco quidam corruptè, ni fallor, ſitellam legunt. Cicero, aut quicunque fuerit qui libros conſcripſit ad Herennium: Saturninus, inquit, legem ferre cœpit, collegæ intercedere, ille nihilominus ciſtellam detulit.

Caniſtrum ſeu caniſter, uas amplum, uiminibus contextum in quo fructus recondebantur, atque offerri in honorem ſolebant ab ipſis agricolis, ſeu etiam muliercu-

lis. Ouidius lib. 3. Metamorph.

Prunaq́;, & in patulis redolentia mala caniſtris.

Sporta ſiue ſportula, caniſtro non erat diſsimilis: ſed in alium uſum: nempe eum cui noſtram corbem applicare ſolemus, une corbeille. Saluſtius in Iugurtha, Et muris canes ſportis demittebant. Veneti ſportulas & ſportas hodie uocant, uiminea quædam utrinque anſata & plicabilia, quales ſunt ficuum calathiſci, cabatz de figues, ut una manu deferri poſsint, quibus utuntur ad carnes & eſcas alias deferendas, quas è foro domum aſportant.

Sportulam præterea Romani pro eo nummo accipiebant, qui togatis dabatur cum obſonio (ut inquit Suetonius) à potentioribus, ut deducerentur & reducerentur per urbem incedentes: ualebat autem centum quadrantes: quadrans uero erat qui nunc Romæ uocatur quadrin, uel quatrin: nos, ung tournoys. Vide Bayfium cap. 9. de re ueſtiaria, & Budæum in libro de Aſſe. De huiuſcemodi autem ſportula Iuuenalis Satyra prima:

–nunc ſportula primo
Limine parua ſedet, turbæ rapienda togatæ.

Aſconius tamen, Sportæ, inquit, ſportulæ, & ſportellæ, nummorum ſunt receptacula.

Quallus, uas uimineum per quod uinum è prælo guttatim defluit, quod etiam colum appellat Virgilius:

–tu ſpiſſo uimine quallos
Colaq́; prælorum fumoſis diripe tectis.

Picti etiamnum qualli dicuntur, ciſtellæ in quibus muliercul æ fuſos ſuos reponere ſolent. Pontanus,

Vidit

Vidit ea pictos melius contexere quallos.

Picti autem dicuntur, aut quòd uiminibus rubris atque albis intertexti appareant: aut quòd etiam iiſdem uerſicoloribus uiminibus quædam ceu auium aut ferarum formæ depictæ uideantur, quemadmodum Venetijs quoque nunc uideri ſolet.

Fiſcina, uaſculum uirgulteum, è quo lac colatur dum caſeus imprimitur, une eſcliſſe: uimineum autem erat, aut iunco textum. Virgilius in Coppa,

–contextaq́; cannis Fiſcina lacte madens. Theocritus τάλαρον appellat. In eandem quoque ſignificationem ponitur fiſcella. Virgilius,

–Et gracili fiſcellam texit ibiſco.

Ibiſcum autem, ut id etiam dicamus, uocat uirgas oblongas, quæ detractis ex Althæa, hoc eſt biſmalua, guimauue, folijs curuari ſolent, & in fiſcellarum contextum applicari. Nam & ibiſcum ſiue ebiſcum Althæam appellari contendit Dioſcorides.

Corbis, uas uimineum quo meſſores utebantur. Cice. pro Sextio, Meſſoria ſe corbe contexit. Propert. lib. 4. Corbis in impoſito pondere meſſor eram. Plautus, Geritote amicis noſtris aurum corbibus.

Corbis pabulatoria, in qua pabula ad equos uel armenta reponuntur. Columella, Si grano abſtinemus frondis aridæ corbis pabulatoria modiorum uiginti ſufficit. Quemadmodum meſſoriam corbem prius dixit Cicero.

Corbula, une corbeille, apud Columellam lib. 12. cap. 50. Catonem, & Plautum in Aulularia. Varro quoque de re ruſt. lib. 1. cap. 15. Cogit aliquot corbulas uuarum,

 & fron

& frondem iucundiſſimam miniſtrat ouibus.

Huius diminutiuum corbula. hinc corbulas amerinas dixit Cato, ex ſalice amerina contextas: iuxta enim Ameriam Vmbriæ urbem ſalices præſtantiſſimæ creſcere ſolebant.

Panarium, uas uimineum, quo panes deferuntur ad menſam, qui mos adhuc hodie in pleriſque Italiæ locis perdurat. Statius,

Hi panaria, candidasq́; mappas
Subnectant, epulasq́; lautiores.

Suetonius in Caligula, Sparſit & miſſilia uariarum rerum, & panaria cum obſonio uiritim diuiſit.

Panariolum pro eodem. Martialis,

Cum panariolis tribus rediſti.

Vannus fœmininum, uas latum in conchæ formam contextum, quo frumenti & auenæ paleæ expurgantur. Columella, Ipſæ autẽ ſpicæ melius fuſtibus tunduntur, uannis expurgantur. nonnulli cribrum cereale uocant.

Cophinus quem Græci κόφινον *dicunt, nos ung cophin (Priſcianus corbem interpretatur) à leuitate dictus eſt: ſignificatq́; apud nos, tum uas ipſum uimineum, tum etiam menſuram ipſam, uel frumenti, uel auenæ, aut alterius rei. Iuuenalis Satyra. 6.*

Cum dedit ille locum cophino, fœnoq́; relicto.

Columella libro 11. cap. 3. Confecta bruma ſtercoratam terram inditam cophinis obſerat.

Cumera (inquit Acron) uas ingens uimineum uel fictile, in quo frumenta conduntur. Modo dicitur uas quod capit quinque uel ſex modios, quod lingua Sabina Trim

na Trimodium uocatur. Horatius in Sermo.
Cur tua plus cumeris laudes granaria noſtris.

Cumerum (inquit Feſtus) uas nuptiale à cumerarum ſimilitudine, quæ fiunt palma uel ſparto ad uſum popularem.

Infinita pene alia ſunt uaſculorum genera, quæ hic à nobis non enumerantur hoc loco: neque enim, ut uerum fateamur, nobis Latina omnia nomina, nedum Græca ipſa uocabula ſunt uſque adeo comperta, ut de ijs ſtatuere quidquam poßimus. Sed neque id quidem uelimus Lector, ut quæcunque præter Bayfij, aut Budæi iudicium à nobis poſita ſunt, ea omnia arcana eſſe credas, niſi tibi exempla faciant ſatis: quòd ſi id quidem minus fecerint, nihil eſt in hoc libello, quod non tuo & eruditorum omnium iudicio ſubiaceat.

Errata.

Pagina 30. Verſu 24. & 25. lege Sympullum, eadem ratione, qua dicimus ampulla.

INDEX LATINARVM

& Gallicarum dictionum, quæ in hoc libello paſ=ſim conſperſæ & declaratæ inueniuntur.

A

AEs Aegineticum 13
Aeneum 40
Ahena 13
Ahenum 40
Ahenulum 40
Alabaſter 43
Alabaſtrites lapis 22
Albaſtre 22
Amphicypellum 32
Amphithetum 30
Ex Amphitheto bibiſti 30
Amphora 34
Ampullæ 44
Amula 42
Anthlia 42
Armilla 42
Artolagani 24
Aſyntheta 19
Aßiettes 26
Aualler 5
Aula 46
Aureæ cruſtæ 10
Aureus guttus 9

B

Baßin a lauer les mains 41
Baßin a lauer les piedz 41
Benoiſtier 42
Betula 17
Bignetz 48
Boeſſeau 36
Boette 44
Bouleau 17
Bouteille 32
Bractearij 6
Broche 48
Brochus 34
Buffet 6
Burin 7

C

Cabatz de figues 52
Caccabus 46
Cadus 33
Cælata uaſa 7
Cælum 7
Calathus 31.51
Calathiſcus 51
Calathiſci ficuum 52

Calice

Calice	29	*Ciſtifer*	51
Calix	29	*Claré*	24
Calices fictiles	29	*Coculum*	50
Calices uitrei	19	*Colum niuarium*	43
Calpis	40	*Concha*	44
Candelabrum	45	*Congius*	33
Caniſter	52	*Conuiuialia uaſa*	18
Caniſtrum	51	*Cophin*	54
Cantharus	32	*Cophinus*	54
Capedines	30	*Coquemart*	40
Capedunculæ	30	*Corbeille*	52
Caque	33	*Corbis*	53
Carcheſium	31	*Corbula*	53
Caßiterina uaſa	16	*Aes Corinthium*	13
Caßiteron	16	*Coulouer*	43
Catinus	24	*Couppe*	28
Chandelier	45	*Couppe dargent*	12
Chauderon	13	*Couppe dor*	9
Chaufrette	48	*Crater*	32
Cheopina	37	*Cratera*	40
Chœnix	36	*Cruche*	40
Chopine	37	*Cruches de beauuais*	32
Chryſendeta	11	*Cruſta*	11
Chus	42	*Cruſtata uaſa*	11
Ciborium	39	*Cruſtularij*	11
Cirnea	33	*Cryſtallum*	20
Cißimbium	18	*Culeus*	36.37
Ciſta	51	*Culigna*	32
Ciſtella	51	*Cululli*	31

Cumera	55	*Entree de table*	24
Cupa	21.36.37	*Eſcliſſe*	53
Cuprum	15	*Eſcuelle*	27
Cuue	37	*Eſguiere*	42
Cyathiſſo	29	*Eſtamine*	43
Cyathus	28.29.	*Exanthlare*	43
Cybium	36	F	
Cylindri	31	*Fagus*	17
Cymbia	10	*Ferculum*	25
Cymbium	31	*Fictilia*	23
Cypellum	22	*Fidelia*	38
Cyphus	28	*Fillette*	38
Aes Cyprium	14	*Fiſcina*	53
D		*Frixorium*	48
Deliaca ſupellex	14	G	
Aes Deliacum	13	*Gabatæ*	27
Demy boeſſeau	36	*Gaſteaulx fueilletez*	24
Demy ſeſtier	37	*Goutteron*	42
Diota	39	*Guttus*	31
Diſcus	26	H	
Aere Dodoneo loq̃cior	44	*Hanap*	32
Dolia	35	*Haurire*	5.9
Dolia picata	36	*Hermixeſtes*	37
Dolia uentroſa	36	*Humer*	5
E		*Hydria*	40
Effictores	23	*Hydriæ argenteæ*	10
Efformatores	23	I	
Ellychnion	45	*Ibiſcum*	53
Emblema	10	*Inauratores*	6

Incru

Incruſtare	11	Miſtarius	42
Incruſtata uaſa	10	Modius	36
L		Modiolus	30
Labra ahena	14	Mortaria lapidea	22
Labra lupinaria	22	Mortarium	49
Labrum	22	Mortier	49
Lagœna	32	Mortier de cuyure	14
Lampe	45	Murrhinum	20
Lanx	24	Murrhina pocula	20
Lanx argenteus	12	Murrhina uaſa	20
Lãces chryſendetæ	11,24	Muy	36
Lebes	44	O	
Lechytus	43	Obſonator	25
Linter	35	Obſonium	25
Lucanicæ	24	Oenophorum	34
Lucerna	45	Olla	46
Lychnus	45	Ollæ iuſculariæ	16
Lychnuchi	45	Ollula	46
M		Oleæ	24
Magis,magidis	25	Oliues	24
Maiorica	23	Onyx	21
Malluuium	41	Orbateurs	6
Marmite	44	Orbes	26
Matella	50	Orca	38
Matellio	14,50	P	
La Meche	45	Panarium	54
Medimnus	36	Panes tiganitæ	48
Mentor	7	Paramentum	10
Menaſge darain	14	Paropſis	26

Patella	26.48	*Potiers de terre*	22
Patera	29	*Potz a ſouppe*	16
Patera aurea	9	*Potz de beauuais*	23
Patina	25.44	*Potz de terre*	23
Peluis	41	*Promulſis*	24
Pelluuium	41	*Pulmentarium*	46
Phiala	42	*Puls*	46
Phiolle	42	*Puree*	46
Pila	48	Q	
Pilon	48	*Quadræ*	26
Pincernæ	29	*Quadrantal*	36
Pinta	37	*Quallus*	52
Pinte	37	*Quartarium*	38
Pippe	37	*Quarte*	38
Piſtillum	49	R	
Pityna	37	*Repoſitoria argentata*	13
Pixis	44	*Rudia uaſa*	12
Plat	24	S	
Plat creux	24	*Saliere*	49
Plat dargent	13	*Salinum*	49
Poelle	48	*Sartago*	48
Pocula	27	*Scaphia argentea*	13
Poculum aureum	9	*Scaphis*	49
Pollubrum	42	*Scaphium*	49.50
Porte pennier	51	*Scutula*	27
Pot de cuyure	15	*Scyphus*	28
Pot de trois chopines	38	*Scyphus argenteus*	12
Potaige	46	*Scyphi ſigillati*	11
Potelet	46	*Segana*	49

Semis,

Semis, ſemiſsis 38
Seriæ 39
Seſtier de uin 34
Sextarium 34
Sigilla 11
Sigillata uaſa 11
Signa Corinthia 11
Solium 22.43
Solium argenteum 12
Species æris 14
Sporta 52
Stannum 16
Suturnium 41
Sympullum 30

T

Taillouers 26
Taſſe 29
Taſſe dor 9
Ternarium 38
Tinne 22
Tinne de cuyure 14
Toreumata 7
Toreutice 7
Tornatile buxum 17
Tornus 7
Tournouer 7
Trepier 44
Tripos, Tripus 44
Trulla 41
Trulleum 41

V

Vannus 54
Vaiſſeau 5
Vaiſseaulx de bois 18
Vaiſseaulx de fonte 15
Vaiſseaulx entaillez 10
Vaiſseaulx ouurez 7
Vaiſselle darain 13
Vaiſselle dargent 12
Vaiſselle deſtain 15
Vaiſsellet 6
Vas 5
Vas cupreum 14
Vas unguentarium 22
Vaſa ærea 13
Vaſa ænea 14
Vaſa ahena 14
Vaſa alabaſtrina 22
Vaſa ἀνάγλυφα 11.12
Vaſa aquaria 40
Vaſa Aretina 23
Vaſa argentea 12
Vaſa aurea 8.9
Vaſa Bellouaca 23
Vaſa betulina 18
Vaſa cælata 10
Vaſa conflatilia 15
Vaſa coquinaria 13

Vaſa

Vaſa Corinthia 11
Vaſa cryſtallina 18.19
Vaſa culinaria 46
Vaſa Deliaca 13
Vaſa eſcaria 23
Vaſa fictilia 22
Vaſa hederacea 18
Vaſa lapidea 21
Vaſa lignea 17
Vaſa murrhina 20
Vaſa olearia 43
Vaſa plumbea 16
Vaſa potoria 18.27
Vaſa promulſidiaria 23
Vaſa pura 11
Vaſa Samia 23
Vaſa ſtannea 15
Vaſa uiminea 50
Vaſa uinaria 33.50
Vaſa uitrea 19
Vaſorum appellationes uariæ 8
Vaſarium 6
Vaſcularius 6
Vaſculum 6
Veru 48
Veruculum 48
Vimen 50
Vitra filicea 18
Vrceus 40
Vrceolus 40
Vrinal 50
Vrna 34.35

FINIS.